

การพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม
ผ่านกระบวนการสมัชชาสุขภาพจังหวัดลำปาง

“การจัดการหมอกควันไฟฟ้า และพื้นที่เกษตร”

ลำปาง เป็นหนึ่งในจังหวัดภาคเหนือที่ต้องประสบปัญหาหมอกควันไฟฟ้าและเริ่มรุนแรงมากขึ้นในช่วง ๒-๓ ปีมานี้และคาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคต ซึ่งสาเหตุหลัก คือ การเผาในที่โล่งแจ้ง ปัญหาการเกิดไฟฟ้าในพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติ/ป่าอนุรักษ์/ป่าสงวนพื้นที่ราชการ การผลิตไฟฟ้าและโรงงานการเกิดไฟฟ้า หมอกควันข้ามแดนจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเผาไหม้ซากในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ พื้นที่เกษตร

การพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการสมัชชาสุขภาพจังหวัดลำปาง ประเด็นการจัดการหมอกควันไฟฟ้า และพื้นที่เกษตร จึงเป็นการขับเคลื่อนการบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าหมอกควัน พื้นที่เกษตร และฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ภายใต้วิสัยทัศน์ “คนลำปางร่วมใจ สร้างฟ้าใส ไร้หมอกควัน” มี 5 ยุทธศาสตร์หลัก

- ยุทธศาสตร์ที่ 1** การสร้างความร่วมมือทางสังคมแสวงหาความร่วมมือกับองค์กรเพื่อหนุนเสริมการทำงานซึ่งกันและกัน)
- ยุทธศาสตร์ที่ 2** ยกระดับบูรณาการความสำเร็จของกระบวนการนโยบายสาธารณะ: “การจัดการหมอกควัน ไฟฟ้าและพื้นที่เกษตร”
- ยุทธศาสตร์ที่ 3** สร้างพลังข้อมูล ความรู้
- ยุทธศาสตร์ที่ 4** เสริมพลังเครือข่ายขับเคลื่อนกระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม
- ยุทธศาสตร์ที่ 5** สร้างสรรค์ การสื่อสารกระบวนการสมัชชาสุขภาพจังหวัดลำปาง

ผลกระทบ ความเปลี่ยนแปลง

1. ด้านสังคมและสุขภาพ ได้แก่ ภาควิชา ทั่วโลก ระดับจังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสมาชิกชุมชนได้พัฒนาทักษะที่จำเป็น และมีความสามารถต่อการพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการสมัชชาสุขภาพจังหวัดลำปาง ประเด็นการจัดการหมอกควันไฟฟ้า และพื้นที่เกษตรมากขึ้น นโยบายสาธารณะสุขภาพจังหวัดมีการรณรงค์การจัดห้องปลอดฝุ่น/ครัวเรือนปลอดฝุ่นในชุมชนเพื่อลดอัตราการป่วยด้วยระบบทางเดินหายใจ เกิดแผนบูรณาการการจัดการป่าตลอดปีที่ยั่งยืน
2. ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ชุมชน วิชาชีพชุมชน และธุรกิจภาคเอกชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการการตลาดสูญเสียภัยธรรมชาติที่ตรวจคุณค่าทางเศรษฐกิจในชุมชนท้องถิ่น
3. ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ชุมชนได้ดูแลและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น เกิดกลไกแกนนำและอาสาเฝ้าระวังไฟฟ้าระดับหมู่บ้านในพื้นที่รอบเขตอุทยานและป่าชุมชนที่มีแนวเขตติดพื้นที่ป่า
4. เกิดแผนการร่วมทุนการขับเคลื่อนระดับหมู่บ้าน ตำบลของหน่วยงานภาคียุทธศาสตร์จังหวัด

สรุปการเรียนรู้สำคัญของพื้นที่ ที่จะนำไปใช้ยกระดับการทำงานในพื้นที่ตนเอง/และพื้นที่อื่น

เกษตรเป็นการจัดการกระบวนการที่สอดคล้องกับหลักการและคุณค่าที่สำคัญพื้นฐานของการจัดสมัชชาสุขภาพ ๔ ประการ ซึ่งได้แก่

1. เป็นกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม (Participatory Healthy Public Policy Process)
2. เป็นกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy Development)
3. เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคม (Social Empowerment) โดยอาศัยพลัง ๓ ภาคส่วนที่เชื่อมโยงกัน คือ พลังทางปัญญา พลังทางสังคม และพลังรัฐ/การเมือง
4. เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจากการปฏิบัติ (Interactive Learning Through Action) และคำนึงถึงคุณลักษณะ: ๖ ด้าน ของกระบวนการสมัชชาสุขภาพ อันได้แก่

1. กลไกจัดการเป็นกลไกพหุภาคี เป็นกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ โดยใช้พลังจากการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เชื่อมประสานผู้คนในภาคส่วนต่างๆ ใ้มาร่วมพลังทำงานร่วมกัน
2. มีการจัดการกระบวนการอย่างเป็นระบบ พยายามจัดการกระบวนการจัดการที่เป็นระบบ ที่มีขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดประเด็นเชิงนโยบาย กำหนดทางเลือก การตัดสินใจทางนโยบาย การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงการติดตามประเมิน
3. ใช้ฐานความรู้ เป็นกระบวนการที่ใ้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้ร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเรียนรู้อย่างสมานฉันท์ มีสถาบันวิชาการ
4. ทุกฝ่ายที่เข้ามาร่วมกันเป็นไปอย่างเคียงบ่าเคียงไหล่กัน เป็นกระบวนการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ที่หมายถึงเป็นกระบวนการของประชาชน เพื่อประชาชนและโดยประชาชน ที่คำนึงถึงความเท่าเทียมกัน โดยมุ่งไปที่เป้าหมายในการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม
5. มีประเด็นชัดเจน มีประเด็นเชิงนโยบายที่ชัดเจนที่เริ่มจากประเด็นเล็ก ๆ และใกล้ตัว โดยประเด็นเชิงนโยบายที่เกิดขึ้น มีกระบวนการค้นหาร่วมกัน และนำไปพัฒนาเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายร่วมกัน และ๖) มีการผลักดันที่นำไปสู่การปฏิบัติในหลากหลายช่องทาง

